

Dobre początki, obiecująca przyszłość. Dzieci z doświadczeniem migracyjnym w polskich szkołach

Dzieci są przyszłością i przyszłość należy do nich”. W tym projekcie krytycznie przyglądamy się temu często cytowanemu frazesowi i pytamy: jaką przyszłość ucieleśniają dzieci imigrantów i jaka przyszłość do nich należy? Edukacja formalna jest często rozumiana jako klucz do przyszłości dzieci imigrantów, umożliwiający im integrację w społeczeństwie przyjmującym. Integracja jest jednak pojęciem spornym. Udana integracja, często zależy od płci i klasy społeczno-ekonomicznej oraz różni się w zależności od perspektywy, z której jest definiowana (perspektywy uczniów lub nauczycieli). Dzieci migrantów mają prawnie zagwarantowany dostęp do edukacji w Polsce, jednak wiele z nich zmagają się z procesem integracji i poczuciem przynależności do polskiej szkoły i polskiego społeczeństwa. Nie wszyscy uczniowie są przyzwyczajeni do posiadania kolegów urodzonych za granicą. Tak jest w Polsce, kraju o stosunkowo krótkiej historii imigracji. Dołączanie nowoprzybyłych do istniejących klas szkolnych stanowi wyzwanie pedagogiczne i wychowawcze. W niniejszym badaniu, „dzieci migrantów” obejmują dzieci urodzone za granicą lub w Polsce, których rodzice urodzili się za granicą, dzieci polskich par mieszanych, które część swojego dzieciństwa (i edukacji) spędziły za granicą (Polacy powracający do kraju) oraz dzieci repatriantów, tj. dzieci urodzone w Azji Środkowej, które są repatriowane w ramach organizowanych przez państwo programów dla „obywateli polskich”.

Główne pytanie badawcze: Jakie są główne bariery i ułatwienia, sukcesy i bieżące wyzwania stojące przed dziećmi migrantów w ich integracji w szkołach i poprzez szkoły w lokalnych społecznościach w Polsce?

Szczegółowe pytania badawcze:

- (1) Jakie główne wyzwania i ułatwienia w integracji migrujących dziewcząt i chłopców są nieodłącznie związane z krajowym systemem edukacyjnym, administracyjnym i monitorującym?
- (2) Jakie są główne bariery i czynniki ułatwiające integrację migrujących dziewcząt i chłopców w lokalnych środowiskach edukacyjnych?
- (3) Jakie są wyzwania programowe i sukcesy w integracji dzieci imigrantów w publicznych placówkach edukacyjnych?
- (4) Jak migrujące dziewczęta i chłopcy postrzegają swoje doświadczenia, aspiracje i oczekiwania na różnych etapach ich ścieżki edukacyjnej?
- (5) Jak rodzice dzieci imigrantów postrzegają doświadczenia swoich dzieci w szkołach publicznych?
- (6) Jakie wyzwania stoją przed wychowawcami w integracji dzieci imigrantów w szkołach publicznych?
- (7) Jakie innowacyjne i możliwe do przeniesienia praktyki zostały opracowane i wdrożone w szkołach publicznych?

Projekt obejmuje badania w zachodniej Polsce (Poznań, Wrocław, Gniezno, Gorzów Wielkopolski), gdzie zaczyna się wyłaniać wielokulturowość spowodowana migracjami. Projekt wykorzystuje interdyscyplinarne metodologie badawcze: obserwację uczestniczącą i wywiady etnograficzne (cechy charakterystyczne badań antropologicznych), grupy fokusowe (wywodzącą się z szerszego repertuaru nauk społecznych) oraz badania narracyjne (nauki humanistyczne). Projekt ma charakter pionierski w dziedzinie badań partycypacyjnych z dziećmi migrującymi. Badania będą tworzyć narracje za pomocą innowacyjnych technik gromadzenia danych - krótkich filmów, fotografii, dzienników, SMS-ów – dostosowanych do sposobów komunikacji uczniów. Uwaga poświęcana prawom dziecka i zaangażowanie nieletnich w kwestie bezpośrednio ich dotyczące doprowadziły do przejścia od badań prowadzonych na dzieciach do badań prowadzonych z udziałem dzieci, a ostatnio do badań prowadzonych przez dzieci. Podążamy tą ścieżką metodologiczną i włączamy młodzież jako współbadaczy. Jest to pionierski projekt w zakresie interdyscyplinarnych badań na styku migracji i edukacji. Poprzez analizę wielu punktów widzenia dzieci w wieku szkolnym, ich rodzin i nauczycieli oraz administratorów oświaty, projekt wykracza poza obecny stan wiedzy na temat integracji dzieci migrantów w szkołach i społeczeństwie. Biorąc pod uwagę indukcyjny i iteracyjny charakter badań, gdzie „obszerny opis” (thick description) prowadzi do kolejnych hipotez i pytań badawczych, nasz projekt doprowadzi do dalszych odkryć naukowych wykraczających poza czas trwania niniejszych badań.